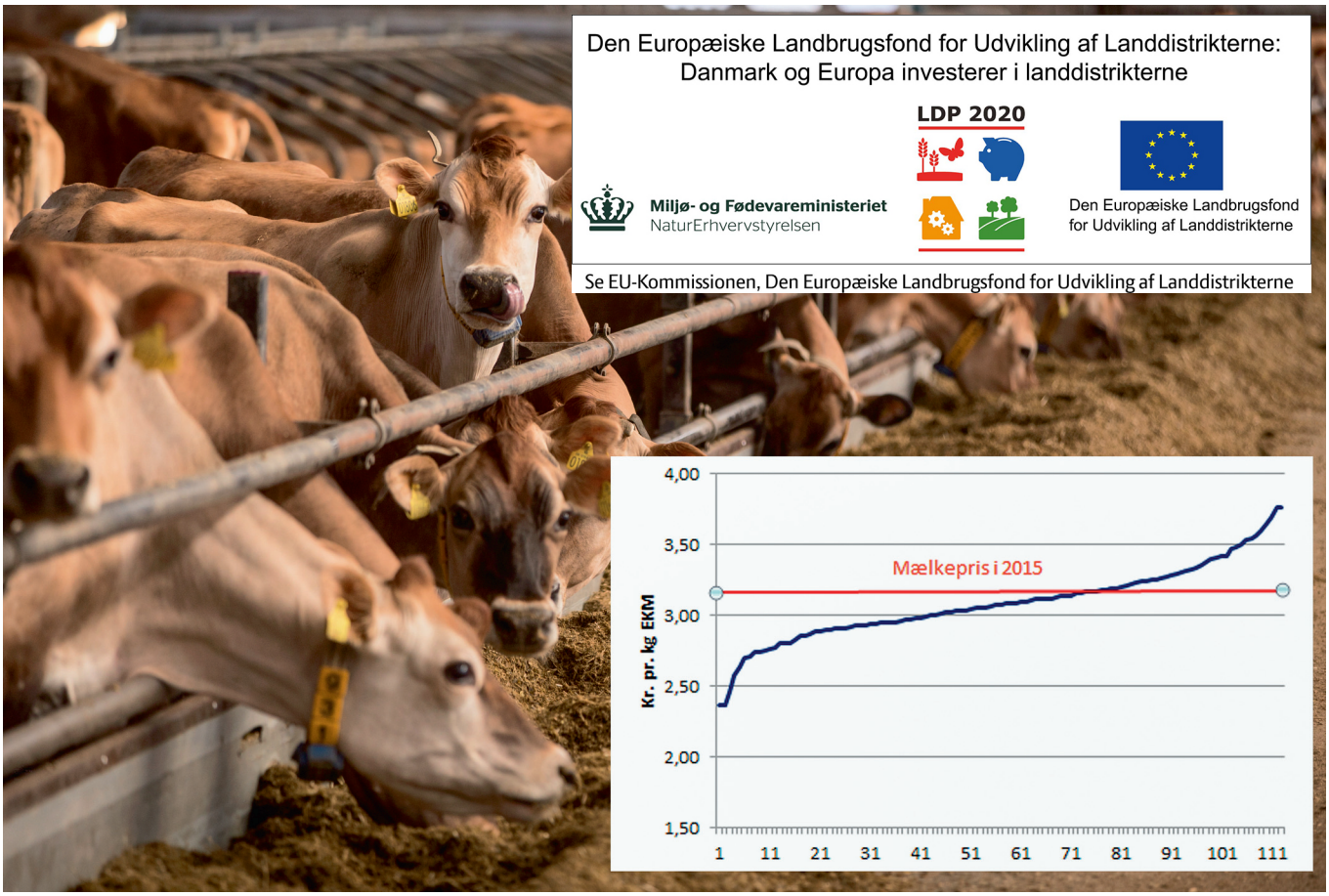

***Figur** 1. Fremstillingsprisen for mælk på 113 økologiske malkekvægbedrifter i 2015.*

Fremstillingsprisen for øko-mælk skal ned

Konklusion

Et projekt med 32 økologiske bedrifter viser, at de fleste på kort sigt kan finde og indkassere nettoforbedringer på 20-30 øre pr. kg mælk ved at arbejde målrettet med to til tre indsatsområder. Det kræver klare mål, handlinger og systematik – og du skal være bevidst om, at det er dig der træffer beslutningen, det er dig som står på mål for den, og det er dig, som får tingene til at ske!

Indsats: Mange øko-bedrifter kan hente 20-30 øre pr. kg EKM ved at arbejde målrettet og systematisk med to til tre indsatsområder.

Af Arne Munk og Finn Strudsholm, SEGES, Økologi

Er min mælkeproduktion egentlig konkurrencedygtig – og hvor ligger jeg i forhold til mine kolleger i branchen? Det spørgsmål er godt at stille sig selv engang imellem - og svaret får man ved at sammenligne sine produktionsomkostninger med kollegernes.

Figur 1 viser fremstillingsprisen på mælk for 113 økologiske mælkeproducenter på basis af 2015-regnskaberne. Fremstillingsprisen er baseret på en intern overførselspris på grovfoder. Anvendes bedrifternes faktiske fremstillingspris på grovfoder, er fremstillingsprisen i mange tilfælde højere end vist. Figuren viser en kæmpe variation, og selv om vi tager de laveste og hø-

jeste 10 procent ud, er der en forskel i fremstillingspris på 66 øre pr. kilo EKM mellem bedrifterne.

Fremstillingsprisen dækker alle omkostninger – herunder aflønning af ejeren og forrentning af egenkapitalen. I figuren er den økologiske mælkepris for 2015 på 3,15 kroner pr. kilo EKM indtegnet. De bedrifter, hvor fremstillingsprisen er højere end afregningsprisen, får ikke deres omkostninger dækket. Figuren viser også, at et mindre fald i den økologiske mælkepris, vil betyde, at halvdelen af de økologiske mælkebedrifter lider et tab.

Noget at gøre på kort sigt?

I figur 2 er den gennemsnitlige fremstillingspris på 3,07 kroner pr. kilo EKM for økologisk mælk opgjort i styk-, kapacitets- og kapitalomkostninger. Det giver et overblik over, hvad der er potentiale for at forbedre på kort, mellemlangt og på langt sigt. Med 2,13 kroner pr. kilo EKM er stykomkostningerne langt den største post. Det er udgifter til foder, dyrlæge, strøelse, avl mv. Kapacitetsomkostningerne bør også med i overvejelserne. Det kan være vedligehold af maskiner og inventar, maskinstation, løn mv. Hovedparten af forskellen i fremstillingsprisen mellem de 113 bedrifter skyldes netop forskel i styk- og kapacitetsomkostninger. Det vil sige omkostninger, som det er muligt at ændre på kort og mellemlangt sigt. Det kan være sværere at gøre noget ved kapitalomkostningerne på både kort og mellemlang sigt.

Syv klassiske indsatsområder

I et projekt på 32 øko-bedrifter arbejder deltagerne og deres rådgivere målrettet med at identificere forbedringsområder og lave handlingsplaner for at opnå forbedringer.

De typiske indsatsområder er 'gamle klassikere', og mange har valgt at gøre en indsats vedrørende:

- ►Markudbytter (10-15 øre).
- ►Maskinomkostninger (5-10 øre).
- ►Grovfoderkvalitet (5-6 øre).
- ►Mælkeydelse (5-15 øre).
- ►Indkøbt foder (5-10 øre).
- ►Energiudnyttelse hos køerne (3-6 øre).
- ►Omkostninger til kvier (5-10 øre).

Tallene i parentes viser, hvor meget bedrifterne i projektet typisk går efter at hente på området.

Nogle gange påvirker indsatserne hinanden. Vil du f.eks. gå efter en højere ydelse via bedre grovfoder kvalitet, kan det udløse flere maskinomkostninger i marken – f.eks. hvis du skifter strategi fra fire til fem slæt. Andre indsatsområder er ret uafhængige. Vælger du at have færre kvier, er omkostninger til foder og pasning en let indtjening uden ekstra omkostninger. Projektet viser, at for mange kvier og for høj kælvningsalder belaster mælkens fremstillingspris med op til 10 øre pr. kilo EKM.

Fakta

- For mange kvier og for høj kælvningsalder kan belaste fremstillingsprisen med 10 øre pr. kilo EKM.

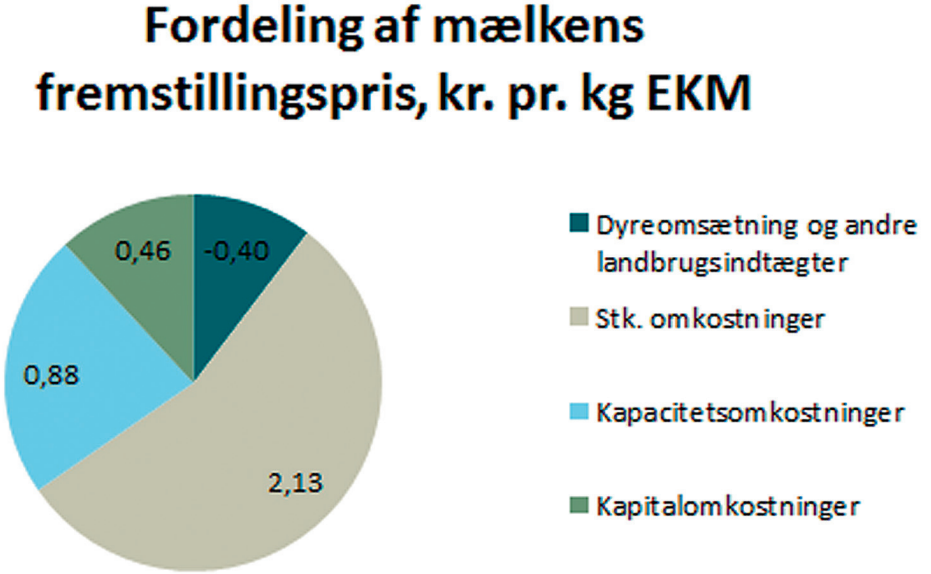

***Figur** 2. Mælkens fremstillingspris – i alt 3,07 kr. pr. kg EKM for økologiske malkekvægbedrifter 2015.*

'Vil' eller 'vil ikke'

Det gælder om at få et overblik over, hvad det koster at producere mælken, og hvor omkostningerne stammer fra. Det er en forudsætning, at du laver driftsgrenanalyser på mælkeproduktionen og grovfoderproduktionen. Det giver overblik over, hvor bedriften står stærkt, og hvor den står svagt.

Da grovfoderudbyttet og omkostningerne ved at dyrke grovfoderet har stor indflydelse på mælkens fremstillingspris, er det vigtigt at have styr på udbytterne. En lille indsats kan gøre en stor forskel. I arbejdet med de udvalgte indsatsområder er det vigtigt at vurdere, hvilke omkostninger du kan gøre noget ved – først og fremmest på kort sigt - men også på mellemlangt sigt. F.eks. er det ikke givet, at du kan gøre noget ved arronderingen her og nu, men kan du se, at en dårlig arrondering driver omkostningerne i vejret, så skal du agere på det.

Når du har besluttet dig for, hvad du går efter, er det vigtigt at få gjort det synligt over for dine medarbejdere og samarbejdspartnere. Skriv indsatsområderne ned og kommuniker de handlinger der skal til for at skabe forandringen. Det er også af stor værdi at gøre sig klart og at kommunikere de områder, som du ikke vil gøre noget ved – og hvorfor. Vær bevidst om, at det er dig, der træffer beslutningen, det er dig, som står på mål for den, og det er dig, som får tingene til at ske!